

LAKEUDEN ETAPPI OY:N TOIMIALUEEN JÄTEPOLIITTINEN OHJELMA

ALAVUS - ILMAJOKI - KIHNIÖ - KUORTANE - KURIKKA - LAPUA - SEINÄJOKI - ÄHTÄRI

VISIO
VUOTEEN
2030:

ALUEELLISESTI EDELLÄKÄYVÄÄ JA
VASTUULLISTA ARJEN KIERTOTALOUTTA

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	3
2.	JÄTEHUOLTO OSANA ARJEN KIERTOTALOUTTA	4
3.	KUNTAVASTUULLA OLEVAN JÄTEHUOLLON TOTEUTTAMINEN	5
3.1	JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMISEN NYKYTILA	6
3.2	JÄTENEUVONTA JA TIEDOTUS	7
4.	KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT	8
4.1	JÄTEPOLIITTISEN OHJELMAN VISIO VUOTEEN 2030	8
4.2	TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA SEURANTA	9
4.2.1	KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN	10
4.2.2	ASUKAS- JA YMPÄRISTÖLÄHTÖISET JÄTEHUOLTOPALVELUT	12
5.	TIIVISTELMÄ OHJELMAN TAVOITTEISTA JA TOIMENPITEISTÄ	15
6.	JATKOTOIMENPITEET JA SEURANTA	16
7.	JÄTEPOLIITTISEN OHJELMAN VALMISTELUN KUVAUS	16

I. JOHDANTO

Jätepoliittisessa ohjelmassa Lakeuden Etappi Oy:n ja Lakeuden jätelautakunnan toimialueen kunnat ilmaisevat yhteisen jätepoliittisen näkemyksensä jätehuollon pitkän linjan kehittämisestä ja sitoutuvat myös itse toimimaan kiertotalouden edistämiseksi. Ohjelma jatkaa ja tarkentaa kuntien yhteisesti vuonna 2008 sopimia jätehuollon periaatteita: yhteistoiminta tähtää palvelutason nostamiseen ja jätehuoltorasituksen tasapuoliseen kohdentamiseen yhtenäistaksaa noudattaen. Jätehuollon kehittämisessä tavoitteena on jättemäärien vähentäminen, hyötykäytön edistäminen ja jätteen riskitön loppusijoitus. Yhteiset periaatteet ovat toimineet jätehuollon kehittämisen ja viranomaistyön sekä jätepoliittisen ohjelman valmistelun ohjenuorena.

Jätelainsäädäntöön tehtiin kesällä 2021 uudistus, jossa annettiin kunnille, jätteen haltijoille sekä pakkaus-ten tuottajille aikaisempaa selvästi tiukempia velvoitteita jätteiden erilliskeräykseen. Valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti syntyvästä yhdyskuntajätteestä tulee kierrättää materiaalina 55 prosenttia vuonna 2025, 60 % vuonna 2030 ja 65 % vuonna 2035. Tällä hetkellä kierrätysaste on noin 42 %. Myös yhdyskuntajätteen kokonaismäärä tulee tavoitteiden mukaan saada laskuun. Tiukentuneet velvoitteet ja tavoitteet edellyttivät yhteistä linjausta alueellisista suuntaviivoista kiertotalouden edistämiseksi ja jätteiden kierrätysasteen nostamiseksi.

Jätepoliittisen ohjelman valmistelussa hyödynnettiin vuoteen 2027 ulottuvaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa, jossa linjataan miten jätteen syntyä on ehkäistävä ja jätehuoltoa kehitettävä, jotta kiertotalouden siirtyminen toteutuu.

Ohjelma sisältää runsaan valikoiman kuntien toteutettavaksi soveltuvia kiertotalouden edistämiskeinoja. Toimenpiteistä voidaan valita kunnan muuhun kehittämistoimintaan tai kuntayhteistyöhön keskeisimmin soveltuvia ja edetä asteittain tavoitteiden toteuttamisessa, myös ohjelman vuoteen 2030 ulottuvan aikajanan jälkeen.

Jätepoliittinen ohjelma valmisteltiin yhteistyössä Lakeuden jätelautakunnan, Etapin ja kuntien ympäristösuojeluviranomaisten kesken. Valmistelua ohjasi ohjausryhmä, jossa oli edustettuna toimialueen kunnat, Etelä- Pohjanmaan ELY-keskus, Kiinteistöliitto Etelä-Pohjanmaa ry ja Suomen Omakotiliiton Pohjanmaan Piiri ry ja Lakeuden Etappi Oy.

JÄTEPOLIITTINEN OHJELMA TÄYDENTÄÄ KUNTIEN KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖTÄ

Toimialueen kunnilla on monia kiertotalouden edistämiseen liittyviä hankkeita ja ohjelmia, joita jätepoliittinen ohjelma täydentää ja tarkentaa jätehuollon osalta.

Seinäjoella on hyväksytty Ekoviisas Seinäjoki-ohjelma joulukuussa 2021. Ohjelmassa on määritetty kaupungin kestävyys ja ympäristötavoitteet sekä keinot ja konkreettiset toimet niihin pääsemiseksi. Ohjelma on jaettu kuuteen erilliseen kokonaisuuteen, joista yksi on Kestävä materiaalitalous ja -kulutus. Alavus, Kuortane, Kurikka ja Lapua sekä Kauhava tekevät ilmastotyötä Kestävät kunnat -yhteistyöhankkeessa. Yhteinen ilmastostrategia on laadittu vuoteen 2030 saakka ja kunnat ovat laatineet kuntakohtaiset kestävän kehityksen ohjelmat. Kuntien tavoitteena on toimia ympäristövastuullisesti tarjoten resurssitehokkaita kuntapalveluita ja lisätä mm. ympäristötietoisia hankintoja ja kiertotaloutta. Ilmajoella on laadittu ilmastostrategia ja sisäisiä kestävän kehityksen ohjeita ja Ähtärin kaupunkistrategiaan on sisällytetty kestävän kehityksen näkökulma. Etelä-Pohjanmaan liitto valmistelee myös yhteistyössä kuntien kanssa Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotaloustiekarttaa.

2. JÄTEHUOLTO OSANA ARJEN KIERTOTALOUTTA

Kiertotaloudella tarkoitetaan sellaista tuotanto- ja kulutusmallia, jossa olemassa olevat materiaalit ja tuotteet hyödynnetään mahdollisimman pitkälle. Tavoitteena on, että tuotteiden elinkaari on mahdollisimman pitkä, mikä toteutuu tuotteita lainaamalla, vuokraamalla, uudelleenkäyttämällä, korjaamalla ja kunnostamalla. Käytännössä tuotteiden elinkaaren pidentäminen merkitsee jätteen määrän vähenemistä minimiin. Kun tuote tulee elinkaarensa päähän, sen materiaalit pyritään ensisijaisesti kierrättämään tai muutoin hyödyntämään kiertotaloustiekarttaa.

Nykyinen talouden malli on vielä pitkälti perinteinen, lineaarinen malli, jossa tuotteet valmistetaan, kulutetaan ja heitetään pois. Tämä edellyttää suuria määriä raaka-aineita ja energiaa.

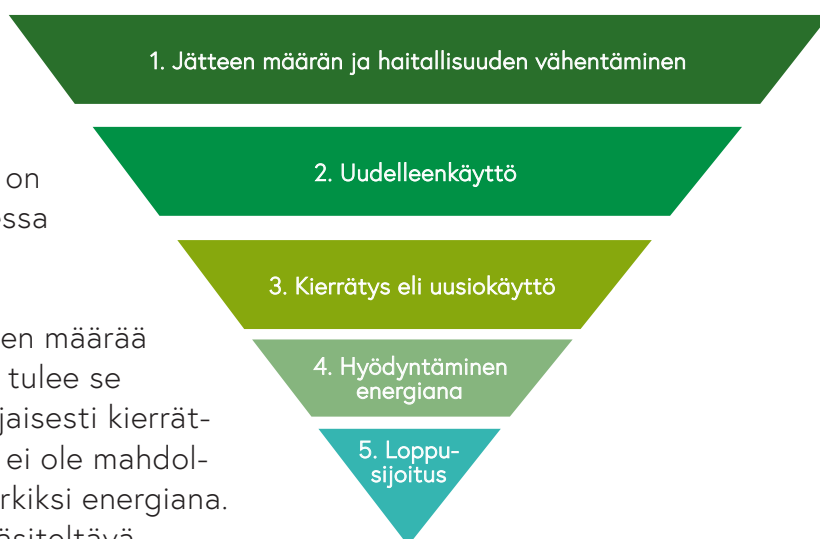
Siirtyminen kiertotalouteen edellyttää kokonaisvaltaista muutosta kaikilla sektoreilla ja päätöksentekofoorumeilla. Kunnilla on hyvä mahdollisuus näyttää suuntaa omalla esimerkillään.

Jätelainsäädännön tavoitteena on ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, edistää luonnonvarojen kestävästä käyttöä, varmistaa toimiva jätehuolto sekä ehkäistä roskaantumista.

Alueelliset jätehuoltomääräykset täydentävät ja tarkentavat lainsäädäntöä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Jätelaissa on määritelty etusijajärjestys, jota on mahdollisuuksien mukaan noudatettava kaikessa toiminnassa.

Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, tulee se valmistella uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrättää materiaalina uusiokäyttöön. Jos kierrätys ei ole mahdollista, hyödynnetään jäte muulla tavoin, esimerkiksi energiana. Jos sekään ei ole mahdollista, on jäte loppukäsiteltävä.

3. KUNTAVASTUULLA OLEVAN JÄTEHUOLLON TOTEUTTAMINEN

Jätelainsäädännössä määritellään asumisessa syntyvien jätteiden sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnoissa syntyvien yhdyskuntajätteiden jätehuolto kunnan vastuulle. Kunnat ovat perustaneet jäteyhtiö Lakeuden Etappi Oy:n hoitamaan kuntien puolesta jätehuollon palvelutehtäviä. Kunnilla on siten jäteyhtiötä kohtaan omistajarooli. Kunnat toteuttavat omistajaohjausta yhtiökokouksessa ja yhtiön hallituksessa sekä hyväksymällä yhteiset tavoitteet jätepoliittisessa ohjelmassa.

KUNNAN TEHTÄVÄT JÄTEHUOLLOSSA

Sidosryhmät:
ympäristöalan yritykset,
tuottajayhteisöt,
ELY-keskukset,
ympäristöministeriö,
Kuntaliitto

Kunta (omistajana, isäntänä, organisoijana)
- Omistajaohjaus
- Jätepoliittikka ja strategiset tavoitteet

Kunnan jätelaitos (yhtiö, taseyksikkö, kuntayhtymä)
- Jätehuollon palvelutehtävät = operatiivinen toiminta

Kunnan jätehuoltoviranomainen
- Jätehuollon viranomaistehtävät

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- Jätehuollon valvontatehtävät

Jätepoliittikka on kuntien eri toimijoiden yhteinen asia

Lainsäädäntö:
jätelaki, kuntalaki,
hankintalaki,
ympäristönsuojelulaki...

Lähde: Kuntaliitto, Opas jätehuollon omistajaohjaukseen, 2016

Jätehuollon järjestämiseen, suunnitteluun ja seurantaan liittyviä viranomaistehtäviä hoitaa Lakeuden jätelautakunta. Tehtäviä ovat muun muassa toimialueen palvelutasomäärityksestä, jätehuoltomääräyksistä ja jätemaksutaksasta päättäminen. Jätelautakunta ylläpitää rekisteriä jätteen kuljetuksista sekä 1.1.2023 alkaen myös biojätteen käsittelystä kiinteistöllä.

Jätehuollon valvontatehtäviä hoitavat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Tehtäviin kuuluu muun muassa jätehuoltomääräysten noudattamisen valvonta ja roskaamisasiat.

Jätepoliittisella ohjelmalla tiivistetään kuntatoimijoiden yhteistyötä jätehuollon kehittämisessä ja kiertotalouden edistämisessä.

3. KUNTAVASTUULLA OLEVAN JÄTEHUOLLON TOTEUTTAMINEN

3.1 JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMISEN NYKYTILA

Lakeuden Etappi Oy tarjoaa jätehuoltoa omakotitaloille, taloyhtiöille, vapaa-ajan kiinteistöille ja julkisille kiinteistöille. Etappi hoitaa toimialueella kiinteistökohtaisen jätehuollon, jäteastioiden tyhjennyksen sekä myös astioiden tuonnin ja vaihdon kiinteistöillä. Myös viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen asumislietesäiliöiden tyhjennykset hoidetaan Etapin järjestämänä.

Kaikilla asuinkiinteistöillä kerätään poltettavaa jätettä, vähintään viiden huoneiston kiinteistöillä myös biojätettä sekä vähintään kymmenen huoneiston kiinteistöistä alkaen lisäksi kartonki-, lasi- ja metallipakkauksia. Muovipakkausten erilliskeräys on toistaiseksi vaatimuksena vähintään 20 huoneiston kiinteistöillä toimialueen keskustaajamissa. Tuottajayhteisöt keräävät lisäksi paperia rivi- ja kerrostaloista. Kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä erilliskerätään myös biojätettä, kartonki-, lasi- ja metallipakkauksia sekä muuta lasi- ja metallijätettä ja paperia.

Jokaisessa kunnassa on vähintään yksi jäteasema, jossa vastaanotetaan kattavasti kotitalouksissa syntyviä, erikseen lajiteltujen jätteiden pieneriä, kuten vaarallisia jätteitä (enintään 100 kg/l/erä), poistettavia kodinkoneita ja -laitteita sekä enintään 2 m³ kuormia remontoinnissa, pihatöissä ja suursiivouksissa syntyviä jätteitä ja huonekaluja. Seinäjoella jäteasema korvattiin kesällä 2021 modernilla RE-pisteellä, jota voi käyttää puhelinsovelluksen avulla myös itsepalveluna viikon ja vuorokauden ympäri. Rinki-pisteissä pakkaustuottajat keräävät pakkausjätteitä ja keräyspaperia. Etappi ylläpitää lisäksi ekopisteitä, joissa kerätään lasi- ja metallipakkauksia.

Ilmajoella sijaitseva jätehuoltokeskus vastaanottaa ja käsittelee tai toimittaa eteenpäin hyödynnettäväksi muun muassa kiinteistöiltä kerätyt jätteet.

Paikanpäällä käsitellään muun muassa biojäte biokaasulaitoksessa, jonka lopputuotteena saadaan biokaasun lisäksi Ranu-maanparannusraetta. Poltettava jäte toimitetaan Mustasaaren Westenergin jätevoimalaan hyödynnettäväksi energiana.

3. KUNTAVASTUULLA OLEVAN JÄTEHUOLLON TOTEUTTAMINEN

Vaaralliset jätteet toimitetaan asianmukaisiin käsittelylaitoksiin, joissa ne hyödynnetään tai muuten käsitellään turvallisesti. Kierrätettävät pakkaukset toimitetaan tuottajien järjestämään vastaanottoon, josta edelleen uusioraaka-aineeksi. Metalli kiertää raaka-aineeksi teollisuuteen ja uudelleen tuotantoon.

Kaikkien vastaanotettujen jätteiden hyödyntämisaste on noin 99 %, vastaanotettujen yhdyskuntajätteiden kierrätysaste noin 45,5 %.

3.2 JÄTENEUVONTA JA TIEDOTUS

Etapin jäteneuvonta opastaa kotitalouksia kestävässä kuluttamisessa, jätteen määrän vähentämisessä sekä jätteiden lajittelussa. Etappi tarjoaa maksutta jäteneuvontaa monenlaisille ryhmille.

Etapin alueen jäteneuvontaa päiväkodeissa ja alakouluissa toteuttaa Etapin jäteneuvontaverkosto, johon kuuluvat toimialueen 4H-yhdistykset. Koulut voivat myös ottaa käyttöönsä etäopetukseen soveltuvat opetusmateriaalit, esimerkiksi nauhoitetun jäteneuvontatunnin. Yläkouluille Etapilla on tarjolla digitaalinen ympäristökasvatusaineisto.

Etapin asukastiedotus on keskitetty yhtiön verkkosivuille ja tiedotuslehti Etappi-aviisiin. Tiedotusta ja jäteneuvontaa jaetaan myös Etappi-radion ohjelmassa ja podcastissa sekä sosiaalisen median kanavilla. Etappi-radio tarjoaa joka viikko vinkkejä arjen kiertotalouteen. Aihekirjoa on kierrätyksestä ja hyötykäytöstä ekologisiin valintoihin ja ympäristökasvatukseen.

Kiertotaloutta
arkeen kaikenikäisille

Etapin verkkosivut tarjoavat runsaasti tietoa jätehuollosta ja palveluista. Sivuilta löytyy tiedot jätteiden vastaanottopalveluista, lajitteluohjeita, tietoa jätteiden käsittelystä, yhtiöstä, muun muassa kuntien asukkaille tarjottavista palveluista ja materiaaleista jne. Tiedotus- ja neuvontamateriaalit ovat luettavissa ja Etappi-radion podcastit kuunneltavissa sivuilla.

Etapin suunnittelupalvelu tiedottaa jäteasioista ja avustaa kuntien kiinteistöjä, kuntayhtiöitä ja taloyhtiöitä jätehuollon ja opastavien keräyspisteiden järjestämisessä sekä lajitteluneuvonnassa.

4. KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT

Lakeuden jätelautakunta ja Lakeuden Etappi Oy ovat sitoutuneet yhdessä toimialueensa kuntien kanssa edistämään kiertotalouden kehittymistä sekä asukas- ja ympäristölähtöisiä jätehuoltopalveluja tämän jätepoliittisen ohjelman vision ja tavoitteiden mukaisesti. Ohjelmassa on esitetty tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteitä, niille vastuutahot ja seurantakeinoja.

Kuntien toteutettavaksi soveltuvia kiertotalouden edistämiskeinoja on useita ja monet niistä vaativat pitkäjänteistä ja resursseja vaativaa työtä. Toimenpiteistä voidaan valita kunnan kehittämistoimintaan keskeisimmin soveltuvia ja edetä asteittain tavoitteiden toteuttamisessa. Yhteistyöhankkeet kuntien kesken ja yhdessä Lakeuden Etapin ja jätelautakunnan kanssa edesauttavat myös tavoitteiden saavuttamista.

4.1 JÄTEPOLIITTISEN OHJELMAN VISIO VUOTEEN 2030

Alueellisesti edelläkävää ja
vastuullista arjen kiertotaloutta.

Visio ilmentää jätehuollon muuttuvan kiertotaloutta edistäväksi arjen toiminnaksi. Muutos toteutetaan koko toimialueelle uusilla, alueellisesti toimivilla ratkaisulla vastuullisesti, sitoutumalla lakien ja asetusten mukaisiin tavoitteisiin.

4.2 TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA SEURANTA

4.2.1 KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN

Jätteen synnyn vähentäminen ja kierrätyksen lisääminen ovat jätelainsäädännön mukaisia kiertotalouden edistämistapoja. Omassa arjessaan kiertotaloutta voi edistää tekemällä harkittuja ja kestäviä hankintoja, vuokraamalla ja uudelleenkäyttämällä tavaroita, vähentämällä hävikkiä sekä lajittelemalla syntyvästä jätteestä tarkasti erikseen biojätteen ja materiaalit, jotka voidaan kierrättää materiaalina uusien tuotteiden valmistukseen.

JÄTTEEN SYNNYN VÄHENTÄMINEN

Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä toimenpiteistä, joilla jätemäärä saadaan laskuun. Tiedotuksella ja neuvonnalla opastetaan myös asukkaita vähentämään jätteen syntyä.

Tavoitteen indikaattori: yhdyskuntajätteen määrä, kg/asukas

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
TEHDÄÄN KESTÄVIÄ JA VASTUULLISIA HANKINTOJA		
Luovutaan kertakäyttöisten tuotteiden käytöstä, pois lukien terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät tuotteet	kunta, Lakeuden Etappi	✓ Päätös tehty, kyllä/ei
Laaditaan / päivitetään hankintaohjeita, opastetaan henkilöstöä hankintojen tekemisessä ja lisätään hankintojen suunnittelua	kunta, Lakeuden Etappi	✓ Sisällytetty hankintaohjeisiin, kyllä/ei ✓ Seuranta ohjeiden kehittämisestä ja opastuksesta vuosittain
Hankitaan vain tarpeellisia määriä, hyvälaatuisia ja vähäjätteisiä tuotteita	kunta, Lakeuden Etappi	✓ Ohjeistus hankintaohjeissa, kyllä/ei
Hankitaan kestäviä, huollettavia ja korjattavia tuotteita. Kehitetään niitä mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä toimittajien kanssa	kunta, Lakeuden Etappi	✓ Ohjeistus hankintaohjeissa, kyllä/ei
Tiedotetaan asukkaille jätteiden vähentämisen keinoista ja hyödyistä	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoitavuuden arviointi vuosittain
ESTETÄÄN RUOKAHÄVIKIN SYNTYMISTÄ		
Kehitetään ruuan menekin arviointia, jakelu-järjestelyjä sekä vähennetään neuvonnalla lautasjätteen määrää. Kehitetään ylijääneen ruuan myyntiä ja lahjoittamista. Laaditaan Ruokaviraston ohjeistukseen perustuva sisäinen ohje ylijääneen ruuan luovuttamisesta.	kunnan ruokahuolto	✓ Sisäinen ohje laadittu, kyllä/ei ✓ Lautasjätteen määrän seuranta kohteissa, kyllä/ei ✓ Biojätteen määrä, kg/vuosi (raportit Omaetappi.com -palvelusta)
Tiedotetaan asukkaille ruokahävikin vähentämisen tärkeydestä, jaetaan vähentämiskinkejä	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoitavuuden arviointi vuosittain

4.2.1 KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN - JÄTTEEN SYNNYN VÄHENTÄMINEN

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
LISÄTÄÄN YHTEISKÄYTTÖÄ, LAINAUSTA JA VUOKRAUSTA		
Toteutetaan muunneltavia ja yhteiskäyttöisiä tiloja. Vuokrataan tiloja mm. yhteisöille ja korjaajille	kunta	✓ Kiinteistöjen käyttöaste
Käytetään vuokrauspalveluja tavaroiden hankinnan sijasta	kunta	✓ Ohjeistus hankintaohjeissa, kyllä/ei
Kehitetään tavaroiden ja laitteiden lainaus- ja vuokraustoimintaa itse tai yhteistyössä yritysten ja yhteisöjen kanssa	kunta	✓ Tarjottavien vuokrauspalvelujen sekä niiden käyttäjien määrät, kpl/vuosi
Tiedotetaan asukkaille vuokrauspalvelujen hankinnan hyödyistä. Kannustetaan taloyhtiöitä yhteiskäyttöisten tavaroiden ja laitteiden hankkimiseen	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoittavuuden arviointi vuosittain
LISÄTÄÄN UUELLEENKÄYTTÖÄ		
Käytetään käyttökelpoisia tavaroita, laitteita, rakenteita, maamassoja jne. uudelleen omassa toiminnassa	kunta	✓ Järjestelmä luotu, kyllä/ei ✓ Toteutunut uudelleenkäyttö, esim. kpl/tonnia/vuosi
Hankitaan käyttökelpoisia ja toimitetaan uudelleenkäyttöön tavaroita muun muassa markkinapaikkojen kautta	kunta	✓ Ohjeistus hankintaohjeissa, kyllä/ei
Kannustetaan asukkaita hankkimaan käytettyjä tavaroita ja toimittamaan käyttökelpoiset uudelleenkäyttöön	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoittavuuden arviointi vuosittain
EDISTETÄÄN KORJAUSTOIMINTAA		
Korjautetaan rikkoutuneita tavaroita ja laitteita	kunta, Lakeuden Etappi	✓ Korjauspalvelusopimuksia tehty, kyllä/ei
Ylläpidetään ja kehitetään korjauspajatoimintaa, kuten nuoriso- ja kuntouttavan työn pajoja	kunta	✓ Korjauspajatoimintaa perustettu, kyllä/ei
Kannustetaan asukkaita tuunaamaan ja korjaamaan sekä käyttämään korjauspalveluja	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Korjaa.se -palvelun osallistuja- ja käyttäjämäärät, kpl/vuosi
VÄHENNETÄÄN RAKENNUSTOIMINNASSA SYNTYVÄÄ JÄTEMÄÄRÄÄ		
Nimetään koordinaattori edistämään rakennus- ja purkujätteiden sekä maa-ainesten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä. Käytetään omassa toiminnassa uudelleen käyttökelpoisia osia, materiaaleja, rakenteita, ylijäämämaita jne.	kunta, kiinteistöpalvelu, kunnallistekniikka	✓ Koordinaattori nimetty, kyllä/ei ✓ Uudelleenkäytetty ja kierrätetty jätemäärä, t/vuosi

4.2.1 KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN - KIERRÄTYSASTEEN NOSTAMINEN

KIERRÄTYSASTEEN NOSTAMINEN

Kierrätystavoitteet kiristyvät lähivuosina merkittävästi. Tavoitteisiin pääsy edellyttää erityisesti biojätteen erilliskeräysten ja lajittelutehokkuuden lisäämistä. Myös pakkausmateriaalien kierrätystä lisätään. Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä toimenpiteistä, joilla kierrätysaste nousee.

Tavoitteen indikaattori: yhdyskuntajätteen kierrätysaste %

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
JÄTEHUOLTOJÄRJESTELMÄN UUDISTUKSELLA EDISTETÄÄN SYNTYPAIKKALAJITTELUN JA KIERRÄTYKSEN TEHOSTUMISTA KIERRÄTYSTAVOITTEIDEN MUKAISESTI		
Kiinteistökohtainen erilliskeräysjärjestelmä suunnitellaan kierrätystä edistäväksi ja kustannustehokkaaksi	Lakeuden Etappi	✓ Kuntavastuullisen yhdyskuntajätteen erilliskeräysaste / laskenta vuosittain ✓ Kierrätysasteen laskenta valtakunnallisen ohjeen mukaisesti
Jätehuollon palvelutasolla, jätehuoltomääräyksillä ja jätemaksutaksalla edistetään kierrätyksen kasvua	Lakeuden jätelautakunta, Lakeuden Etappi	✓ Toimenpiteet määritellään ✓ Vaikutusarviointi valtuustokausittain
Kiinteistöjä tuetaan opastavien ja helpokäyttöisten keräyspisteiden järjestämisessä ja lajittelutehokkuuden lisäämisessä kiinteistöillä. Lajitteluohjeita kehitetään mm. digitaalisia keinoja hyödyntäen.	Lakeuden Etapin suunnittelu- ja astiapalvelut, materiaalit, viestintä ja neuvonta	✓ Tarjotun suunnitteluavun määrä vuosittain ✓ Toteutunut tiedotus ja neuvonta sekä tavoitavuuden arviointi vuosittain
Kuntien toimipaikoille järjestetään vähintään jäteasetuksen vaatimusten mukaiset erilliskeräykset ja opastetaan henkilöstöä	Kunnan kiinteistöpalvelu	✓ Toteutunut, kyllä/ei
Pakkausmateriaalien erilliskeräys järjestetään asuinkiinteistöille yhteistyössä tuottajayhteisöjen kanssa vähintään jäteasetuksen vaatimusten ja kierrätystavoitteiden mukaisesti	Lakeuden Etappi Oy, Lakeuden jätelautakunta	✓ Erilliskeräysten toteutumisen raportointi vuosittain ✓ Erilliskerättyjen pakkausten määrät, kg/vuosi
Jäteasemilla ja RE-pisteillä, alueellisilla keräyksillä ja kampanjoilla täydennetään kiinteistökohtaista erilliskeräystä ja Rinki-pisteverkostoa	Lakeuden Etappi Oy, Lakeuden jätelautakunta	✓ Palvelujen alueellisen kattavuuden arviointi vuosittain

4.2.1 KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN - KIERRÄTYSASTEEN NOSTAMINEN

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
BIOJÄTTEEN LAJITTELUA TEHOSTETAAN		
Biojätteen kiinteistökohtainen erilliskeräys/omatoiminen kompostointi toteutetaan jäteasetuksen mukaisella aikataululla ja riittävällä kattavuudella	Lakeuden Etappi Oy, Lakeuden jätelautakunta	✓ Erilliskeräysten toteutumisen raportointi vuosittain ✓ Kompostoitavien talouksien määrä, kpl/vuosi ✓ Biojätteen kierrätysaste %, laskenta 2 vuoden välein
Asukkaita neuvotaan ja kannustetaan biojätteen lajitteluun ja omatoimiseen kompostointiin	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoittavuuden arviointi vuosittain
Kuntien toimipisteissä, erityisesti ruokapalveluissa järjestetään biojätteen lajittelu ja erilliskeräys vähintään jäteasetuksen vaatimusten mukaisesti ja opastetaan henkilöstöä ja asiakkaita	kunta, kiinteistöpalvelu, ruokapalvelut	✓ Lajittelutehokkuus kohteessa, oma seuranta ✓ Erilliskerätyn biojätteen määrä, kg/vuosi (raportit Omaetappi.com -palvelusta) ✓ Neuvontakampanjat, kpl/vuosi
HANKINNOILLA EDISTETÄÄN MATERIAALIEN KIERRÄTYSTÄ JA KIERRÄTYSMARKKINOIDEN KEHITTYMISTÄ		
Hankitaan helposti kierrätettäviä ja uusiomateriaaleista valmistettuja tuotteita	kunta, Lakeuden Etappi Oy	✓ Ohjeistus hankintaohjeissa, kyllä/ei
RAVINTEIDEN KIERRÄTYKSELLÄ JA UUSIOKÄYTÖLLÄ EDISTETÄÄN LANNOITTEIDEN SAATAVUUTTA		
Etsitään ja kehitetään uusia ravinteiden kierrätyksen ja biokaasun hyödyntämisen ratkaisuja. Viestinnällä ja neuvonnalla kannustetaan asukkaita ravinteiden kierrätykseen ja uusiokäyttöön.	Lakeuden Etappi Oy, Lakeuden jätelautakunta	✓ Toteutumisen raportointi vuosittain

4.2.2 ASUKAS- JA YMPÄRISTÖLÄHTÖISET JÄTEHUOLTOPALVELUT

Kunnat vastaavat jätelainsäädännön mukaisesti asumisen jätehuollon järjestämisestä. Käytännössä tehtävää hoitaa kuntien yhteinen jäteyhtiö, Lakeuden Etappi Oy. Jätehuoltojärjestelmän suunnittelussa asukkaiden tarpeet ovat lainsäädännön vaatimusten ohella lähtökohtana ja palveluja kehitetään palautteiden ja tyytyväisyystutkimusten perusteella.

4.2.2 ASUKAS- JA YMPÄRISTÖLÄHTÖISET JÄTEHUOLTOPALVELUT

TYTYVÄINEN JA MOTIVOITUNUT ASUKAS

Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä toimenpiteistä, joilla asiakastyytyväisyyttä pyritään entisestään lisäämään ja kannustamaan asukkaita osallistumaan omalta osaltaan arjen kiertotalouden edistämiseen.

Tavoitteen indikaattori: Asiakastyytyväisyys jätehuolto- ja neuvontapalveluihin

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
KIINTEISTÖKOHTAINEN JÄTEHUOLTO HOIDETAAN ASIAKASLÄHTÖISESTI JA TASAPUOLISESTI ASUKKAITA PALVELLEN		
Erilliskeräyspalvelut toteutetaan siten, että ne palvelevat asukkaita tasapuolisesti asuinkunnasta riippumatta. Kustannustaso pidetään kohtuullisena kaikille asiakasryhmille ja jätemaksuissa noudatetaan tasataksaperiaatetta	Lakeuden Etappi, Lakeuden jätelautakunta	✓ Toteutus palvelutasomäärittelyn, jätehuoltojärjestelmävalinnan, jätehuoltomääräysten ja jätemaksutaksan hyväksymismenettelyjen yhteydessä ✓ Toteutumisen arviointi valtuustokausittain
Jätehuoltomääräyksissä huomioidaan jäteastioiden tyhjennyspalvelujen sovitettavuus erilaisiin elämäntilanteisiin ja olosuhteisiin	Lakeuden jätelautakunta	✓ Muutostarpeiden arviointi valtuustokausittain
Lajittelun helppoutta edistetään tuomalla esiin eri tapoja hoitaa lajittelu kiinteistöllä. Tehdään yhteistyötä taloyhtiöiden, asukas-yhteisöjen sekä mm. kodin lajittelutilojen asiantuntijoiden kanssa. Isännöitsijöille tiedotetaan jätehuoltomuutoksista ja suunnittelu- ja koulutuspalveluista	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta	✓ Toteutuneen yhteistyön ja sen sisällön raportointi vuosittain
ASUKKAITA KANNUSTETAAN POSITIIVISELLA, TAUSTOITAVALLA JA OSALLISTAVALLA VIESTINNÄLLÄ JA NEUVONNALLA		
Viestinä ja neuvonta on monipuolista, kohderyhmä huomioivaa, monikanavaista ja osallistavaa. Jäteneuvontakampanjoita toteutetaan alueellisessa ja valtakunnallisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Asiakaspalvelu on asiantuntevaa ja neuvovaa sekä helposti saatavissa, mm. kehittyvän sähköisen asioinnin kautta	Lakeuden Etapin viestintä ja neuvonta, asiakaspalvelu	✓ Toteutunut viestintä ja neuvonta sekä tavoittavuuden arviointi vuosittain ✓ Tyytyväisyys asiakaspalveluun, tutkimus väh. kolmen vuoden välein
Asukasviestinnässä ja neuvonnassa lisätään yhteistyötä kuntien, mm. ympäristönsuojeluviranomaisten ja kiinteistöpalvelujen kanssa	Lakeuden Etappi, Lakeuden jätelautakunta	✓ Toteutunut yhteistyö vuosittain
Lisätään viranomaismääräysten ja -viestinnän asiakaslähtöisyyttä ja neuvonnallisuutta	Lakeuden jätelautakunta	✓ Viranomaisviestinnän asiakastyytyväisyyden arviointi ja raportointi valtuustokausittain

4.2.2 ASUKAS- JA YMPÄRISTÖLÄHTÖISET JÄTEHUOLTOPALVELUT

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
ALUEELLISET PALVELUT OVAT HELPOSTI SAAVUTETTAVIA SEKÄ VAIVATTOMASTI JA JOUSTAVASTI KÄYTETTÄVISSÄ		
Jäteasemia kehitetään RE-piste -periaatteella, eli laajat aukioloajat toteutetaan itsepalvelumahdollisuuden avulla. Selvitetään uusien palvelujen käyttöönottoa, kuten vaarallisen jätteen kiertävät keräykset tai POPUP-keräykset	Lakeuden Etappi	✓ Toimien arviointi asiakaspalautteiden ja tyytyväisyystutkimusten perusteella ✓ Aukiolotunnit/ asiakaskäynnit/ vuosi, raportoidaan palvelupisteittäin

VASTUULLINEN JÄTEHUOLTOJÄRJESTELMÄ

Päästöjen vähentäminen on tärkeä osa vastuullista jätehuoltoa. Jätteenkäsittelyn päästöjä rajoitetaan ympäristölupamääräysten avulla. Jätteenkuljetusten päästöjä voidaan rajoittaa kuljetusmatkojen optimoinnilla sekä kuljetuskalustovaatimuksilla urakka-alueiden kilpailutusten yhteydessä. Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä toimenpiteistä, joilla varmistetaan jätehuoltojärjestelmän vastuullinen toteutus.

Tavoitteen indikaattori: Jätteenkuljetuksen CO₂-päästöt

TOIMENPIDE / KEINO	VASTUUTAHO	SEURANTA/ MITTARI
JÄTE- JA LIETEKULJETUKSET HOIDETAAN TEHOKKAASTI JA YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET MINIMOIDEN		
Kuljetusreittien optimointia kehitetään edelleen	Lakeuden Etappi	✓ Raportointi vuosittain
Kuljetusten päästöt minimoidaan suosimalla kuljetushankinnoissa uusiutuvien polttoaineiden käyttöä aina kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista	Lakeuden Etappi	✓ Raportointi vuosittain
Samalla kuljetusreitillä kerätään saatavan hyödyn ja mahdollisuuksien mukaan useampia jätelajeja kerrallaan	Lakeuden Etappi, Lakeuden jätelautakunta	✓ Toteutus jätehuoltojärjestelmävalinnan yhteydessä ✓ arviointi ja raportointi vuosittain
Astiapalvelussa käytetään kestäviä ja tarkoituksenmukaisia keräysvälineitä	Lakeuden Etappi	✓ Arviointi ja raportointi vuosittain
Jätehuoltomääräysten joustavuudella ohjataan jätehuoltoa niin, että vältetään tarpeettomia tyhjennysajoja	Lakeuden jätelautakunta, Lakeuden Etappi	✓ Vaikutusten arviointi ja raportointi valtuustokausittain

5. TIIVISTELMÄ OHJELMAN TAVOITTEISTA JA TOIMENPITEISTÄ

Kiertotalouden edistyminen edellyttää uusien ajattelu- ja toimintamallien omaksumista. Kunnat voivat toimia muutoksessa suunnan näyttäjinä omalla esimerkillään ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tässä jätepoliittisessa ohjelmassa Lakeuden Etappi Oy:n ja jätelautakunnan toimialueen kunnat ilmaisevat yhteisen näkemyksensä alueen jätehuollon kehittämistavoitteista ja -toimenpiteistä sekä sitoutuvat myös itse toimimaan kiertotalouden edistämiseksi.

Jätepoliittisen ohjelman visio vuoteen 2030 on:

Alueellisesti edelläkävyyä ja vastuullista arjen kiertotaloutta.

Ohjelman päätavoitteet ovat kiertotalouden edistäminen sekä asukas- ja ympäristölähtöisten jätehuoltopalvelujen kehittäminen. Kiertotalouden edistämistä tarkastellaan tarkemmin jätteen synnyn vähentämisen ja kierrätysasteen nostamisen näkökulmista. Asukas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut sisältävät vastuullisen jätehuollon järjestämisen varmistavia toimenpiteitä sekä toimenpiteitä, joilla pyritään entisestään lisäämään asukkaiden tyytyväisyyttä palveluihin sekä motivoitumista osallistumaan omalla toiminnallaan arjen kiertotalouden edistämiseen.

Tavoite 1. Kiertotalouden edistäminen

Jätteen synnyn vähentäminen

- ✓ Tehdään kestäviä ja vastuullisia hankintoja
- ✓ Estetään ruokahävikin syntymistä
- ✓ Lisätään yhteiskäyttöä, lainausta ja vuokrausta
- ✓ Edistetään korjaustoimintaa ja lisätään uudelleenkäyttöä
- ✓ Vähennetään rakennustoiminnassa syntyvää jätettä

Kierrätysasteen nostaminen

- ✓ Jätehuoltojärjestelmän uudistuksella edistetään syntypaikkalajittelun ja kierrätyksen tehostumista kierrätystavoitteiden mukaisesti
- ✓ Biojätteen lajittelua tehostetaan
- ✓ Hankinnoilla edistetään materiaalien kierrätystä ja kierrätysmarkkinoiden kehittymistä

Tavoite 2. Asukas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut

Tyytyväinen ja motivoitunut asukas

- ✓ Kiinteistökohtainen jätehuolto hoidetaan asiakaslähtöisesti ja tasapuolisesti asukkaita palvellen
- ✓ Alueelliset palvelut ovat helposti saavutettavia sekä vaivattomasti ja joustavasti käytettävissä
- ✓ Asukkaita kannustetaan positiivisella, taustoittavalla ja osallistavalla viestinnällä ja neuvonnalla

Vastuullinen jätehuoltojärjestelmä

- ✓ Jäte- ja lietekuljetukset hoidetaan tehokkaasti ja ympäristövaikutukset minimoiden.

6. JÄTKOTOIMENPITEET JA SEURANTA

Jätepoliittisen ohjelman tavoitteet ja jätehuollon järjestämiseen liittyvät toimenpiteet ohjaavat alueen jätehuoltojärjestelmän uudistamista. Lakeuden Etappi Oy tekee yhteistyössä Lakeuden jätelautakunnan kanssa ratkaisun ohjelman tavoitteiden mukaisen jätehuoltojärjestelmän toteutustavasta.

Kiinteistöjen jätehuoltopalveluiden uudistamistapa ja aikataulu kuvataan jätehuollon palvelutasomäärittelyssä ja tulevat erilliskeräysvelvoitteet uudistettavissa jätehuoltomääräyksissä. Päätökset jätehuollon palvelutasosta ja jätehuoltomääräyksistä tehdään lausuntokierrosten jälkeen Lakeuden jätelautakunnassa.

Jätelautakunta tukee jätepoliittisen ohjelman tavoitteisiin tähtäävien toimien jalkauttamista ja edistämistä kuntien toiminnoissa. Kunnissa seurataan tavoitteiden toteutumista raportointiin nime-
tyn vastuuhenkilön koordinoimana vuosittain. Seurantaraporteissa kunnat voivat nostaa esiin myös ohjelmaan sisältyviä toimenpide-ehdotuksia, jotka eivät sovellu kunnan alueella tai toiminnassa toteutettaviksi. Seurantaa hyödynnetään jatkossa ohjelman sisällön kehittämisessä.

Lakeuden jätelautakunta koordinoi jätepoliittisen ohjelman kokonaisseurantaa. Seurannan yhteenvedot toimitetaan tiedoksi toimialueen kunnille. Jätehuollon palvelutason toteutumista seurataan ja palvelutasomäärityksen päivystarvetta arvioidaan myös vuosittain. Palvelutasomääritys päivitetään vähintään valtuustokausittain, jolloin arvioidaan myös jätepoliittisen ohjelman päivityksen tarpeellisuus.

7. JÄTEPOLIITTISEN OHJELMAN VALMISTELUN KUVAUS

Lakeuden jätelautakunta käynnisti toimialueen kuntien jätepoliittisen ohjelman valmistelun 3.11.2021. Lautakunta pyysi toimialueen kuntia nimeämään edustajansa jätepoliittisen ohjelman ohjausryhmään. Ohjausryhmään kutsuttiin myös Etelä-Pohjanmaa ELY-keskuksen ja toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisen edustajat sekä Kiinteistöliitto Etelä-Pohjanmaa ry:n ja Suomen Omakotiliiton Pohjanmaan Piiri ry:n edustajat. Ohjausryhmän puheenjohtaja on Pekka Hella Lapualta.

Ohjelmaa valmisteltiin yhteistyössä Ilmajoen, Kurikan, Lapuan ja Seinäjoen ympäristönsuojeluviranomaisen edustajan ja Lakeuden Etappi Oy:n edustajien kanssa. Valmisteluryhmä pohti alueellisia kiertotalouden ja jätehuollon kehittämistarpeita muun muassa jätelainsäädännön uudistuksen ja Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden sekä Lakeuden Etapin asiakastytyväisyystutkimusten pohjalta. Jätelautakunnan viranhaltijat koostivat työn tuloksista ohjelmaluonnoksen valmisteluryhmän ja ohjausryhmän käsiteltäväksi.

Lakeuden jätelautakunta pyysi ohjelmaluonnoksesta lausuntoja toimialueen kunnilta ja asukasyhteisöiltä sekä yleisellä kuulutuksella asukkailta ja muilta aiheesta kiinnostuneilta. Lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta muokattu jätepoliittinen ohjelma käsiteltiin ohjausryhmässä ja Lakeuden jätelautakunnassa, joka lähetti ohjelman hyväksyttäväksi toimialueen kuntiin huhtikuussa 2022.

Liite: Ohjelman ohjausryhmän ja valmisteluryhmän kokoonpanot

7. JÄTEPOLIITTISEN OHJELMAN VALMISTELUN KUVAUS

Liite:

Ohjausryhmän kokoonpano

Kuntien edustajat:

- Jukka Kotola, Alavus
- Helena Rahkola, Ilmajoki
- Erja Silvennoinen, Kihniö
- Jarmo Alajoki, Kurikka
- Jukka Rantanen, Kuortane
- Pekka Hella, Lapua
- Juha Takamaa, Seinäjoki
- Marjo Mäkipelto, Ähtäri

Ympäristöviranomaisen edustaja: ympäristönsuojelujohtaja Hanna Latva-Kiskola, Seinäjoki
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, ryhmäpäällikkö Päivi Karttunen ja ylitarkastaja Laura Idström
Kiinteistöliitto Etelä-Pohjanmaa, toiminnanjohtaja Jorma Koutonen
Omakotiliitto Pohjanmaan piiri, piirihallituksen pj. Jarmo Kurikka

Esittelijöinä:

- Pekka Kontio, Lakeuden Etappi Oy
- Päivi Mikkola, Lakeuden jätelautakunta
- Sihteeri: Minna Kokkonen, Lakeuden jätelautakunta

Valmisteluryhmän kokoonpano

Kuntien ympäristönsuojeluviranhaltijat:

- Mika Yli-Petäys, Ilmajoki
- Jonna Franttila, Kurikka
- Mirva Korpi, Lapua
- Aili Sorjanen, Seinäjoki

Lakeuden Etappi Oy: palvelupäällikkö Anna Mäntylä, kehitys- ja ympäristöpäällikkö Mirva Hautala
Lakeuden jätelautakunta: jätehuoltotarkastaja Tanja Saranpää, vs. jäteasiamies Päivi Mikkola

LAKEUDEN JÄTELAUTAKUNTA

PL 20
60801 ILMAJOKI

sähköposti: jatelauslautakunta@ilmajoki.fi
verkkosivut: ilmajoki.fi/jatelauslautakunta

Toimisto:
Ilmajoen kunnan tekninen osasto, Ilkantie 17, Ilmajoki

Henkilöstö:

- toimistos sihteeri p. 044 4191 330
- jäteasiamies p. 044 4191 879
- jätehuoltotarkastaja p. 044 4191 677

LAKEUDEN ETAPPI OY

Laskunmäentie 15
60760 Pojanluoma (Ilmajoki)

Verkkosivut: etappi.com

Asiakaspalvelu:

Puhelin: (06) 4214900

sähköposti: asiakaspalvelu@etappi.com

verkkopalvelu: OmaEtappi.com

